

Ćwiczenia analizy i syntezy słuchowej, koordynacji słuchowo - ruchowej i słuchowo - wzrokowej

Ćwiczenie 1. Odtwarzanie „rytmu” ilustrowanego układem przestrzennym. W ćwiczeniu tym ułatwiamy dziecku odtworzenie rytmu, bo umożliwiamy mu korzystanie ze spostrzeżeń wzrokowych. Dziecko widzi wykonany przez nauczyciela ruch i powiązanie rytmu dźwięków z układem klocków. Rozpoczynamy ćwiczenie od ułożenia przed dzieckiem dwóch klocków zsuniętych razem. Informujemy dziecko, że będziemy stukać ołówkiem tyle razy ile jest klocków. Wykonujemy dwa szybko następujące po sobie stuknięcia i proponujemy, by dziecko zrobiło to samo. Jeżeli klocki będą rozsunięte, to przerwa między stuknięciami będzie dłuższa. Potem układamy klocki w szeregu zachowując między nimi odstęp lub zsuwając klocki razem. Nauczyciel stuka odpowiednio do układu klocków, a potem stuka dziecko.

Ćwiczenie 2. Rozpoznawanie układu przestrzennego odpowiadającego wystukanemu rytmowi. Tworzymy przed dzieckiem dwa lub trzy różne szeregi klocków, jeden pod drugim. W każdym szeregu wskazane jest zastosowanie klocków w innym kolorze. Następnie według jednego z tych układów stukamy, zasłaniając rękę przesłoną (np. z tektury), aby dziecko nie widziało wykonywanego ruchu. Pytamy dziecko, który z ułożonych szeregów odpowiada wystukanemu rytmowi. Dziecko może wskazać dany szereg lub podać, w jakim kolorze są klocki w tym szeregu.

Ćwiczenie 3. Odtwarzanie w układzie przestrzennym wystukanego rytmu. Dziecko otrzymuje do dyspozycji kilka klocków. Osoba prowadząca ćwiczenia wystukuje określony rytm zasłaniając to ręką. Zadaniem dziecka jest ułożenie klocków odpowiednio do tego rytmu.

Ćwiczenie 4. Układanie zdań i rozdzielanie ich na wyrazy. Dajemy dziecku kilka obrazków przedstawiających znane mu przedmioty lub sceny i proponujemy, by wybrało jeden z nich, a następnie wypowiedziało o nim zdanie. Jeśli dziecko nie wie co to jest zdanie, mówimy żeby bardzo krótko wypowiedziało się o tym obrazku. Potem informujemy dziecko, że będziemy mówić to zdanie rozdzielając je na wyrazy i równocześnie będziemy układać w szereg tyle klocków, ile jest wyrazów. Przy wypowiedzaniu każdego słowa kładziemy jeden klocek. Na koniec dziecko liczy klocki, by ustalić ile było wyrazów w zdaniu.

Ćwiczenie 5. Dzielenie wyrazów na sylaby z jednoczesnym stukaniem w rytm wypowiedzanych sylab. W ćwiczeniu tym posługujemy się zestawem różnych obrazków. Ważne jest, by liczba wyrazów 1 -, 2 -, i wielosylabowych była równa. Osoba prowadząca ćwiczenia pokazuje kolejno poszczególne obrazki i dzieląc na sylaby nazwy przedstawionych na nich przedmiotów stuka ołówkiem o blat stołu w rytm wypowiedzanych sylab. Dziecko powtarza próbę.

Ćwiczenie 6. Liczenie sylab. Zadanie stawiane dziecku w tym ćwiczeniu polega na rozpoznawaniu liczby sylab w wyrazie wypowiedzianym sylabami. Obok zestawu obrazków przygotowujemy dla dziecka kartoniki z wypisanymi kolejno cyframi 1, 2, 3, 4. Dziecko bierze do ręki obrazek, mówi sylabami nazwę przedstawionego na nim przedmiotu i przy wypowiedzianiu każdej sylaby dotyka kolejno cyfr na kartoniku, po czym pozostawia obrazek pod cyfrą, przy której wymówiło ostatnią sylabę.

Ćwiczenie 7. Kończenie i rozpoczynanie wyrazów dwusylabowych. Zadanie polega na wydzieleniu z wyrazu jednej sylaby i wypowiedzeniu jej oddzielnie. Ćwiczenie prowadzimy na wyrazach dwusylabowych. Przygotowujemy, więc zestaw obrazków przedstawiających przedmioty, których nazwy są dwusylabowe. W pierwszej fazie ćwiczenia osoba prowadząca zajęcia pokazuje obrazek wypowiadając początkową sylabę nazwy przedstawionego na nim przedmiotu, a dziecko kończy wyraz podając drugą sylabę. Następnie dziecko mówi pierwszą sylabę, a osoba prowadząca zajęcia kończy wyraz.

Ćwiczenie 8. Tworzenie wyrazów rozpoczynających się od podanej sylaby. Zadanie stawiane dziecku w ćwiczeniu polega na odgadnięciu nazwy obrazka na podstawie podanej sylaby początkowej. Posługujemy się obrazkami przedstawiającymi przedmioty, których nazwy są dwu- lub więcej sylabowe. Osoba prowadząca zajęcia bierze z zestawu kolejno po jednym obrazku. Nie pokazując obrazka wypowiada pierwszą sylabę nazwy przedstawionego na nim przedmiotu, a dziecko ma odgadnąć, co przedstawia obrazek. Jeżeli poda przedmiot rozpoczynający się daną sylabą, a na obrazku jest co innego, informujemy dziecko, że nazwa tego przedmiotu rzeczywiście zaczyna się od podanej sylaby, ale obrazek przedstawia co innego. W razie potrzeby możemy podpowiedzieć dziecku podając cechy charakterystyczne danego przedmiotu.

Ćwiczenie 9. Rozpoznawanie w wyrazie określonej sylaby i ustalenie miejsca jej położenia. Zadanie postawione dziecku w tym ćwiczeniu polega na rozpoznawaniu w wyrazie sylaby wypowiedzianej przez osobę prowadzącą i ustaleniu czy znajduje się ona na początku, na końcu, czy wewnątrz wyrazu. Do ćwiczenia przygotowujemy zestawy obrazków dobrane tak, aby w każdym zestawie pewna ich liczba przedstawiała przedmioty, których nazwy zawierają określoną sylabę różnie usytuowaną.

Ćwiczenie 10. Wybieranie obrazków, których nazwy rozpoczynają się od podanej głoski. Do ćwiczenia przygotowujemy zestaw obrazków, z których część przedstawia przedmioty o nazwach rozpoczynających się tą głoską, którą dziecko ma rozpoznawać. Początkowo nie włączamy do zestawu wyrazów, w których rozpoznawana głoska występuje w innych miejscach wyrazu niż na początku. W poszczególnych ćwiczeniach stawiamy przed dzieckiem zadanie

rozpoznawania coraz to innych głosek. Do rozpoznawania każdej głoski przygotowujemy inny zestaw obrazków. W pierwszych ćwiczeniach stawiamy przed dzieckiem zadanie rozpoznawania samogłosek na początku wyrazów, dopiero później spółgłosek. W początkowych próbach rozpoznawania spółgłosek nie stosujemy wyrazów, w których dana spółgłoska występuje w zbitce spółgłoskowej.

Ćwiczenie 11. Rozpoznawanie nazwy obrazka na podstawie pierwszej głoski. Z zestawu obrazków rozpoczynających się różnymi głoskami dziecko wybiera te obrazki, których nazwy rozpoczynają się głoską podaną przez osobę prowadzącą zajęcia.

Ćwiczenie 12. Wydzielanie pierwszej głoski z nazwy obrazka. Dziecko bierze do ręki kolejno obrazki rozpoczynające się innymi głoskami, wypowiada nazwę przedmiotu przedstawionego na obrazku, a następnie mówi, jaką głoską rozpoczyna się nazwa tego przedmiotu.

Ćwiczenie 13. Dobieranie par obrazków, których nazwy rozpoczynają się tą samą głoską. Do ćwiczenia dobieramy zestaw obrazków tak, aby wśród nich znajdowały się po dwa różne, których nazwy rozpoczynają się tą samą głoską, np. mysz - młot, parasol - pomidor. Jeden komplet obrazków dajemy dziecku, a poszczególne obrazki z drugiego kompletu eksponujemy kolejno. Zadaniem dziecka jest podać pierwszą głoskę nazwy eksponowanego obrazka, a następnie wyszukać obrazek przedstawiający przedmiot, którego nazwa rozpoczyna się tą samą głoską. Najpierw dziecko wydziela głoskę, a potem rozpoznaje ją w innym wyrazie.

Ćwiczenie 14. Podawanie wyrazów rozpoczynających się od podanej głoski. W ćwiczeniu tym dziecko nie ma już do dyspozycji obrazków, których nazwy analizuje. Teraz musi samo spośród znanych mu wyrazów wybrać ten, który rozpoczyna się daną głoską.

Ćwiczenie 15. Wybieranie obrazków, których nazwy kończą się określoną głoską. Do ćwiczenia przygotowujemy zestaw obrazków, z których część przedstawia przedmioty o nazwach kończących się tą głoską, którą dziecko ma rozpoznawać. W kolejnych ćwiczeniach dziecko rozpoznaje coraz to inną głoskę. Dla każdej przygotowujemy oddzielny zestaw obrazków. W początkowych ćwiczeniach stawiamy przed dzieckiem zadanie rozpoznawania spółgłosek, a potem samogłosek. W ćwiczeniu tym kładziemy przed dzieckiem podłużny kartonik, a nad nim kartonik z odpowiednią literą. W początkowych ćwiczeniach dziecko najpierw wyodrębnia pierwszą głoskę wyrazu, a potem rozpoznaje końcową. Jeśli wyraz kończy się podaną głoską, dziecko kładzie obrazek na końcu podłużnego kartonika, a więc przy prawej krawędzi.

Ćwiczenie 16. Rozpoznawanie nazwy obrazka na podstawie ostatniej głoski. Osoba prowadząca zajęcia podaje głoskę, a zadaniem dziecka jest rozpoznać obrazek, którego nazwa kończy się podaną głoską. Ważne by w zestawie były obrazki kończące się różnymi głoskami.

Ćwiczenie 17. Wydzielanie ostatniej głoski z nazwy obrazka. Prowadzący ćwiczenia wypowiada nazwę obrazka, a zadaniem dziecka jest wyodrębnić z tej nazwy ostatnią głoskę.

Ćwiczenie 18. Rozpoznawanie, w którym wyrazie określona głoska znajduje się na początku, a w którym na końcu. Przygotowujemy zestawy obrazków stanowiących pary, w których nazwa jednego zaczyna się taką samą głoską, jaką kończy się nazwa drugiego np. kot - mak, sarna - lis, okulary - żelazko. Przed dzieckiem kładziemy podłużny kartonik. Pokazujemy jedną parę obrazków i mówimy nazwy przedstawionych na nich przedmiotów. Informujemy, że w obu wyrazach występuje ta sama głoska (wypowiadamy ją), ale w jednym wyrazie znajduje się ona na początku, a w drugim na końcu. Zadaniem dziecka jest rozpoznać, w którym wyrazie jest to głoska początkowa, a w którym końcowa.

Ćwiczenie 19. Dobieranie par obrazków, w których nazwa drugiego rozpoczyna się taką samą głoską, jaką kończy się nazwa pierwszego. Ćwiczenie to możemy przeprowadzić w formie gry w domino. Musimy dobrać takie obrazki, aby nazwa każdego następnego rozpoczynała się taką samą głoską, jaką kończy się nazwa poprzedniego np.:

a) kogut - traktor - radio - orzeł - łańcuch - choinka - autobus - słup - pajac - cyrkiel - lalki - indyk.

b) słup - pędzel - lampa - akwarium - most - tunel - lusterko - osioł - łabędzie - ekierki - Indianin - naparstek - kompas.

Zestawy te zawierają wyrazy dobrane tak, że każda para głosek krańcowych nie powtarza się i całość można ułożyć w zamknięty łańcuch. (Początkowa głoska pierwszego wyrazu szeregu jest taka sama jak końcowa ostatniego).

Ćwiczenie 20. Rozpoznawanie samogłosek w wyrazach jednosylabowych. Przygotowujemy zestaw obrazków jednosylabowych. Po kilka z nich zawiera jednakową samogłoskę. Podajemy samogłoskę, którą dziecko ma rozpoznawać i kładziemy odpowiednią literę nad podłużnym kartonikiem przed dzieckiem. Eksponujemy obrazek, a dziecko mówi jego nazwę. Jeśli rozpoznaje w nim daną samogłoskę, kładzie obrazek na środku kartonika.

Ćwiczenie 21. Rozpoznawanie głosek wewnątrz wyrazu o różnej liczbie sylab. Przygotowujemy zestawy obrazków do rozpoznawania różnych głosek. W danym zestawie część obrazków powinna mieć nazwy zawierające w środku określoną głoskę. Głoska ta nie powinna występować na krańcach wyrazów. Podaną głoskę dziecko powinno rozpoznawać w całym wyrazie nie wydzielając z niego kolejnych głosek.

Ćwiczenie 22. Rozpoznawanie głoski powtarzającej się w wyrazie. Przygotowujemy obrazki dobrane tak, aby w każdym wyrazie dana głoska występowała więcej niż jeden raz. Na początku informujemy dziecko, jaką głoskę będzie rozpoznawało i podkreślamy, że w każdym

wyrazie występuje ona więcej niż jeden raz. Przygotowujemy też tyle podłużnych kartoników, ile wyrazów będzie użytych w ćwiczeniu oraz małe kartoniki, na których jest napisana litera odpowiadająca rozpoznanej głosce. Po rozpoznaniu głoski dziecko kładzie litery w odpowiednich miejscach podłużnego kartonika.

Ćwiczenie 23. Wyróżnianie kolejnych głosek występujących w nazwie obrazka. (Głoskowanie). Dziecko wypowiada nazwę obrazka, który pokazuje osoba prowadząca, a następnie wyróżnia kolejne głoski znajdujące się w nazwie tego obrazka.

Opracowanie mgr Anna Makowska na podstawie poniższej literatury:

Literatura:

1. Teresa Gąsowska, Zofia Pietrzak -Stępkowska: „Praca wyrównawcza z dziećmi mającymi trudności w czytaniu i pisaniu - część II- zajęcia reedukacyjne
2. Irena Czajkowska, Kazimierz Herda: „Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne w szkole”